

2024

**“МЦЦТ” ХХК-ИЙН ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН
ЗАМЫН-ҮҮД СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“ХАР ОВОО” НЭРТЭЙ БАРИЛГЫН
ЧУЛУУНЫ ИЛ УУРХАЙН” 2024 ОНЫ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: МV-4400031
(2016/001А)

АЖ АХУЙ НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 3307905

Агуулга

1	ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	1
1.1	Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр.....	1
1.2	Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл:.....	1
1.2.1	Төслийн нэр.....	1
1.3	Аж ахуйн нэгжийн харъяаллын хаяг:.....	1
1.4	Захирлын нэр, утас:.....	1
1.5	Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг:.....	1
1.6	Тусгай зөвшөөрлийн төрөл.....	1
1.7	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд.....	1
1.7.1	Төсөл хэрэгжих талбайн байршил.....	1
1.8	Урьд оны олборлолтын нийт хэмжээ.....	2
1.9	Нөөцийн тооцоо.....	2
1.10	Ил уурхайн хэсэг.....	3
1.11	Уурхайн хүчин чадал.....	3
1.11.1	Тэсэлгээний ажил.....	4
1.12	Уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүд.....	4
1.13	Дэд бүтэц.....	4
1.13.1	Ордын гидрогеологийн нөхцөл.....	4
1.13.2	Усан хангамж.....	4
1.13.3	Цахилгаан хангамж.....	5
2	Замын-Үүд сумын байгаль орчин, Нийгэм эдийн засгийн төлөв байдлын товч таницуулга.....	6
2.1	Төсөл хэрэгжих талбайн физик газарзүйн нөхцөл.....	6
2.1.1	Ландшафтын мужлалаар авч үзвэл.....	6
2.2	Уур амьсгал.....	6
2.3	Геологийн тогтоц.....	6
2.4	Гадаргын усны сүлжээ.....	7
2.5	Гидрогеологийн нөхцөл.....	7
2.6	Хөрсөн бүрхэвч.....	7
2.7	Ургамлан нөмрөг.....	8
2.8	Амьтны аймаг.....	8
3	ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	9
4	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт.....	13
4.1	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нэгдсэн төсөв.....	13
5	СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	14

6	НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	19
6.1	Нөхөн сэргээлтийн зардал	20
7	ОСОЛ, ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	21
8	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	25
8.1.1	Дүйцүүлэн хамгаалах газрын байршил	25
8.2	Дүйцүүлэн хамгаалах газрын байршил.....	25
8.2.1	Дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай газрын хэмжээ.....	26
8.2.2	Биологийн олон янз байдлын суурь нөхцөл байдлын үнэлгээ	26
8.2.3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ, зорилго, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, төсөв шалгуур үзүүлэлт	27
9	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	28
10	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	28
11	Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	28
12	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	28
13	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	27
14	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	29
14.1	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	31

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1-1.	Төсөл хэрэгжих талбайн захын цэгүүд солбилцол	1
Хүснэгт 1-2.	Нөөцийн тооцооны нэгдсэн хүснэгт	2
Хүснэгт 1-3.	Уурхайн ажиллах горим	3
Хүснэгт 3-1.	Болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим ба эх үүсвэр... ..	10
Хүснэгт 5-1.	Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, 2024 онд	14
Хүснэгт 6-1	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, 2024 онд	20
Хүснэгт 7-1.	Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	21
Хүснэгт 8-1.	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	26
Хүснэгт 8-2.	Дүйцүүлэн хамгаалах биологийн олон янз байдлын амьдрах чадварын нийлбэр үнэлгээ	26
Хүснэгт 12-1.	Хог хаягдлаас үүсэх сөрөг нөлөөлөл бууруулах арга	26
Хүснэгт 14-1.	Байгаль орчны Удирдлага зохион байгуулалт	29

1 ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр

“МЦЦТ” ХХК

Регистрийн дугаар: 3307905

Улсын бүртгэлийн дугаар: 611002113

1.2 Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл:

Барилгын материал бутлах үйл ажиллагаа

1.2.1 Төслийн нэр

Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо барилгын чулууны ил уурхайн” төсөл

1.3 Аж ахуйн нэгжийн харъяаллын хаяг:

Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сум, 1-р баг, Сумын төвд-00

1.4 Захирлын нэр, утас:

Захирал: Ч.Туяацэцэг утас 99114757

1.5 Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг:

Байгаль орчны мэргэжилтэн А.Төгөлдөр утас:88991661

1.6 Тусгай зөвшөөрлийн төрөл

Ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл

Дугаар: MV-4400031 (2016/001A)

Хүчинтэй хугацаа : 10 жил

1.7 Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотгол 2022 оны 12-р сард, Монгол улсын Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам, Үнэлгээ хийсэн байгууллага. “Үнэт байгаль” ХХК

1.7.1 Төсөл хэрэгжих талбайн байршил

“МЦЦТ” ХХК-ийн Хар-Овоо нэртэй барилгын чулууны орд нь Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сумын нутагт говийн бүсийн заагт 26 га талбайг эзлэн оршино. Уг орд нь Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 750 км, төмөр замын Замын-Үүд өртөөнөөс баруун урагш 10 км зайд оршино.

Хүснэгт 1-1. Төсөл хэрэгжих талбайн захын цэгүүд солбилцол

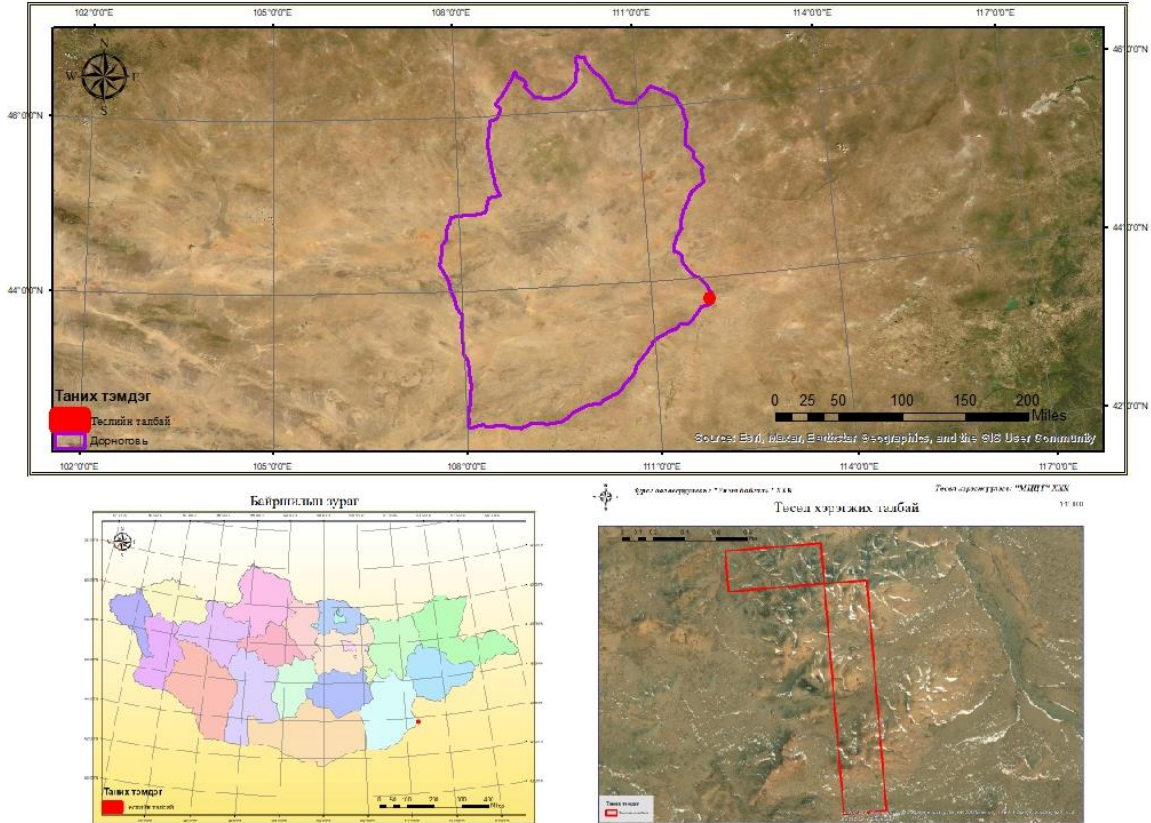
#	Уртраг	Өргөрөг
1	43° 45' 47.76"	111° 55' 4.995"
2	43° 45' 47.76"	111° 54' 25.49"
3	43° 45' 56.11"	111° 54' 25.49"
4	43° 45' 56.11"	111° 54' 52.9"
5	43° 45' 0.0"	111° 54' 52.9"
6	43° 45' 0.0"	111° 55' 4.99"

Зураг 1-1. Төслийн ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн талбайн байршил (М1:100000 байрзүйн зураг дээр , L-48-96)

Зураг боловсруулсан: "Үнэт байгаль" ХХК

Төсөл хэрэгжүүлэгч: "МЦЦТ" ХХК

Төслийн хэрэгжих талбай

1.8 Урьд оны олборлолтын нийт хэмжээ

2021 онд ТЭЗҮ-д заасны дагуу 49,000,0 м³ барилгын чулуу олборлосон байна.

1.9 Нөөцийн тооцоо

“Хар-Овоо нэртэй барилгын чулууны ордын талбайд нөөцийн 35 цооног өрөмдөж үүнээс бодитой В зэргийн I, II,III блок, боломжтой С зэргийн I блок байна. Нөөц бодогдсон блокууд нь дунджаар 48.14м, хуулах хөрсний зузаан нь 2.71 м байна. Нөөцийн тооцооны хүснэгтийг доорх хүснэгтэнд үзүүлэв.

Хүснэгт 1-2. Нөөцийн тооцооны нэгдсэн хүснэгт

Нөөцийн блокын дугаар ба нөөцийн зэрэг	Блокын талбай, м ²	Хуулах хөрсний зузаан, м	Ашигт малтмалын зузаан, м	Хуулах хөрсний эзэлхүүн, м ³	Ашигт малтмалын нөөц м ³
В-I	21471.64	2.73	48.26	58617.58	1036221.35
В-II	36793.29	2.72	48.02	100077.75	1766813.79
В-III	28271.38	2.55	48.2	72092.02	1362680.52
Нийт В	86536.31	2.67	48.14	230787.345	4165715.648
С-I	21614.9	2.86	48.13	61818.61	4040325.137
Нийт С	21614.9	2.86	48.13	61818.614	1040325.137
Нийт В+С	108151.21	2.71	48.14	292605.959	5206040.785

1.10 Ил уурхайн хэсэг

“Хар-Овоо” барилгын чулууны ордын бодитой В зэрэглэлээр бодогдсон геологийн нөөц нь 4.16 сая.м³ байна. Ордыг ил аргаар ашиглан, барилгын чулууны тогтоц, хөрсний зузаан, газарзүйн байрлал, чулуулгын шинж чанар зэрэг үзүүлэлтүүдийг харгадлан үзсэний үндсэн дээр уг ил уурхайг авто тээвэртэй ашиглалтын системээр ашиглахаар сонгосон. 2024 онд уурхайн ашиглалт явуулж байсан В-1-ыг үргэлжлүүлж, мөн В-2 блок хуу нэвтэрч ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулахаар төлөвлөсөн.

Ил уурхайн хэмжээсүүд

Доголын өндөр. Уурхайн жилийн хүчин чадал, бэлэн байгаа экскаваторын утгалтын гүнээс хамааруулж уурхайн доголын өндрийг 5метр байхаар тооцсон.

Доголын хажуугийн өнцөг. Доголын хажуугийн өнцөг нь чулуулгийн шинж чанарын нөхцлөөр 65 градус байна. Энэхүү хэмжээ төсөл зохиомжид мөрдлөг болгодог нөхцөлтэй зөрчилдөхгүй.

Ажлын талбайн өргөн. Уурхайн ажлын талбайн зөвшөөрөгдөх хамгийн бага өргөн нь автосамосвал эргэлт хийх үед 24.66 м байна. Хэвийн ашиглалтын үеийн өргөн нь хөрсөнд 18м, барилгын чулуунд 25.43 м

Ил уурхайн ёроолын өргөн. Уурхайн ёроолын өргөн ажиллаж байгаа техникийн аюулгүй нөхцөлөөр тодорхойлогдоно. Уурхайн ёроолд автосамосвал нь гогцоо хэлбэрийн схемээр эргэлт хийн, экскаватор ачилт хийнэ. Иймд ил уурхайн ёроолын хамгийн бага өргөн (ажлын талбайн хамгийн бага өргөн)24.6 –ээс багагүй байна.

1.11 Уурхайн хүчин чадал

“Хар-Овоо” барилгын чулууны уурхайгаас 2024 онд 49.13 мян.м³ барилгын чулуу олборлон борлуулна. Ил уурхайн сар бүрийн олборлолт харилцан адилгүй байх ба сард хамгийн ихдээ 10.0 мян.м³ барилгын чулуу олборлохоор тусгасан. “Хар-Овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн бэлтгэл ажл жил бүрийн 5-р сараас эхэлж, хөрс хуулалт, барилгын чулуу олборлолтын ажлыг 6-р сараас эхлэхээр төлөвлөсөн бө уурхайн 10-р сарын 31 хүртэл ажиллана.

Ил уурхай нь улирлын чанартай ажиллах бөгөөд хавар 5-р сарын эхнээс 10-р сарын сүүл хүртэл жилд дунджаар 183 хоног, хоногт 8-н цагийн 2 ээлжээр ажиллана. Уурхайн жилийн бодит ажлын хоног 116 байна.

Хүснэгт 1-3. Уурхайн ажиллах горим

#	Горимын үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Утга	Тайлбар
1	Өвлийн улирлын сул зогсолт	хоног	228	11-р сарын 01-ээс 05-р сарын 01 хүртэл
2	Уурхайн жилд ажиллах хоног	хоног	137	05-р сараас 11-р сарын 01 хүртэл

#	Горимын үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Утга	Тайлбар
3	Баяр ёслолын амралт	хоног	5	Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 76.1.4, 76.1.5, 76.1.7-р зүйлийн дагуу
4	Цаг агаарын саатал	хоног	7	-
5	Засвар үйлчилгээ	хоног	49	Төлөвлөгөөт ба төлөвлөгөөт бус
6	Жилд ажиллах бодит хоног	хоног	116	-
7	Цаг ашиглалтын коэффициент	хоног	0,83	83%
8	Хоногт ажиллах бодит цаг	цаг	12	Цаг ашиглалт тооцсон
9	Жилд ажиллах бодит цаг	цаг	1160	Цаг ашиглалт тооцсон
10	Уурхайн цагийн хүчин чадал	тн/цаг	8,19	Цаг ашиглалт тооцсон
11	Уурхайн ээлжийн хүчин чадал	тн/ээлж	58,97	Ээлжинд 7,2 цаг ажиллана
12	Уурхайн жилийн хүчин чадал	тн/жил	49000,0	Жилд ажиллах 140 хоног

1.11.1 Тэсэлгээний ажил

“Хар-Овоо”-ийн барилгын чулууны орд нь геологийн тогтоцын хувьд элсэн чулуу ба алевролитаас бүрдэх бөгөөд энэ төрлийн чулуулагийн хатуулаг 4 байх учраас өрөмдлөг тэсэлгээгүйгээр ухаж ачих ажлыг гүйцэтгэнэ.

1.12 Уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүд

Уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүдэд Doosan 300LCA маркийн экскавтор 1 ш, Hyundai R230LC маркийн экскавтор 1ш, 18м³ тэвшний багтаамжтай Норд бенз автосамосвал 2 ш, Хово автосамосвал 1ш байна. Хөрс хуулалт, барилгын чулуу олборлолтонд экскавторуулын аль аль нь ажиллах боломжтой. Уурхайн тээвэрлэлтэнд БНХАУ-д үйлдвэрлсэн Норд бенз болон Хово маркийн 20 тонн автосамосвалууд ажиллана.

1.13 Дэд бүтэц

1.13.1 Ордын гидрогеологийн нөхцөл

“Хар-Овоо” нэртэй талбайн барилгын чулууны ордын хайгуулын явцад 54 м хүртэл өрөмдөхөд уст давхарга илрээгүй болно. Дайрга чулууны ордын ойролцоох талбайнуудад хийсэн судалгаагаар цоон тооны бага гүний ба гар худаг байдаг. Цаашид гүний худгаас ундны болон технологийн усыг уурхайгаас 0.4 км зайгаас тээвэрлэж хэрэглэнэ.

1.13.2 Усан хангамж

Үйлдвэрт хэрэглэгдэх нийт усны хэрэгцээ нь технологийн ба ундны буюу ахуйн хэрэгцээний зориулалтын уснаас бүрдэнэ. 2011 онд “ Ус ундрага” ХХК-иар ордын талбайд 104м гүнтэй , 5.2 л/с ундрагатай худаг гаргасан байна.

1.13.3 Цахилгаан хангамж

Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сумын “Хар-Овоо” нэртэй ордын ил уурхайн гол цахилгаан хэрэглэгч нь бутлах ангилах хэсэг ба ус зайлуулах шаардлаг гасан үед усны шахуурга орох юм. Цахилгаан хэрэглээгээ Замын-Үүд сумын төвийн эрчим хүчний шугамаас “МЦЦТ” ХХК нь 2015 онд 10кВ-ын станцын өндөр хүчдлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам 1 км орчим татсан.

2 ЗАМЫН-ҮҮД СУМЫН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЦУУЛГА

2.1 Төсөл хэрэгжих талбайн физик газарзүйн нөхцөл

Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар Өмнөд говийн мужийн зүүн урд үзүүрт Сайншандын өргөн уудам хөндийд залгаа орших Дээрх уулсын муж болон хөндийн газрын гадаргын харьцангуй өндөршлийн зөрүү ихэвчлэн 100-150 м боловч заримдаа 200-250 м хүрдэг. Цөлөрхөг хээрийн бүс, Заримдаг цөлийн бүслүүр гэж хуваана. газрыг хамрах бөгөөд байршлыг доорх зураг болон хүснэгтээр үзүүлж байна

2.1.1 Ландшафтын мужлалаар авч үзвэл

Төв Азийн өндөрлөг тал, хотгор, уулт их муж, Монголын зүүн өмнөд хэсгийн суурьт болон давхаргат өндөрлөг тал, хотгор, сэргэж хэлбэршсэн үлдмэл-цулдам уул, бэлэрхэг уулын муж. Сайншандын хотгор, суурьт болон давхаргат өндөрлөг тал, сэргэж хэлбэршсэн үлдмэл-цулдам уул, бэлэрхэг уул бүхий цөлжүү хээр, заримдаг цөлийн дэд муж. Сайншандын өмнөд хэсгийн заримдаг цөл, хужир мараа болон Эрдэнийн хойд хэсгийн заримдаг цөлийн бүслүүр гэж хуваагдана.

2.2 Уур амьсгал

Дорноговь аймгийн хэсгийн бүс нутгийн уур амьсгал нь манай орны уур амьсгалын эх газарлаг шинж чанарыг бүрэн илэрхийлэх эрс тэс шинжтэй. Өөрөөр хэлбэл сэрүүн бүсийн эх газрын уур амьсгалын эрс тэс эх газарлаг шинж чанарыг илэрхийлсэн тодорхой ялгарсан жилийн дөрвөн улиралтай. Жилийн дундаж температур нь 4.7°C байдаг ба сүүлийн жилүүдэд бүс нутгийн хэмжээнд 1.5°C-аар дулаарсан хандлагатай байна. Хөрсний гадаргын дундаж температур нь ойролцоогоор 5.8°C байдаг байна. Дорноговь аймгийн хэсгийн бүс нутагт жилд дунджаар 85 мм хур тунадас ордог. Хур тунадасны жилийн явцыг авч үзэхэд зуны улиралд 45 мм буюу жилийн нийлбэр хур тунадасны 53 орчим хувь нь унадаг бол үлдсэн хувь нь зунаас бусад улирлуудад унадаг байна.

2.3 Геологийн тогтоц

Судалгааны талбай түүний ойр орчмын геологийн тогтоцыг анх А.Батхүү, А.Б.Бедер нар 1983-1985 онд Дорноговь аймгийн Өргөн сумын нутагт Баргилт овоогийн өргөгдлийн орчимд гүйцэтгэсэн 1:50000 масштабтай эрлийн ажлаар олж тэмдэглэсэн байдаг. Тус ажлаар гипербазитын хэт суурьлаг чулуулагтай гарал үүслийн холбоотой кобальт-никелийн 2 илрэл, 5 эрдэсжсэн цэг олж илрүүлснээс Өмнөд илрэлийг гүнд нь судлах зорилготой нийт 725.5 тууш метр урттай 5 ширхэг цооногийг дунджаар 50м зайтайгаар нэг хайгуулын шугам дээр өрөмдсөн байна. Энэ ажлаар Өмнөдийн илрэлийн никелийн хүдэржилтийг хэтийн төлөвтэй гэж үзжээ.

Энэ дүүрэгт тархсан Өргөн формацын метаморф хурдас дотор өргөргийн дагуу мэшил хэлбэртэй биет үүсгэх доод кембрийн настай хэт суурьлаг интрузив чулуулагтай Өмнөд никелийн орд нь гарал үүслийн холбоотой үүсчээ. Габбро-гипербазитын биетүүд Өргөн формацын кварц-гялтгануурт занарын зузаалагт нийцлэг байдлаар бараг хэвтээ (ойролцоогоор 35°) байрлалтай оршино. Гипербазитуудтай холбоотой никелийн хүдэржилт давхарга (пласт) хэлбэртэй шигтгээлэг хүдрийн биет үүсгэх ба уг биетийн контур интрузив чулуулгийн хүрээтэй давхацдаг

2.4 Гадаргын усны сүлжээ

Төслийн талбайд " Гадаргын усны байнгын урсгалтай сүлжээ байхгүй. Зөвхөн хур бороотой үед уг талбайд байх олон тооны хуурай сайруудаар түр зуурын усны урсгал бий болдог. Төслийн талбайн хойд зүгт 10 км зайд орших уст давхаргатай холбоотой нуур байгааг газрын зургаас харах боломжтой. Энэхүү хэсэг нь ойр орчмын газраас илүүтэйгээр ургамалжсан байгаа нь усны эх үүсвэр байж болохыг харуулж байна. Энэ газарт хамгийн сүүлд хяналт шинжилгээ хийгдсэн нь тодорхойгүй байна. Энэхүү газар нь хөндийн доод хэсэгт байгаа; хуурай гүн жалга нь хуурай нуурын налуу хэсэг; хөндийд хурдас тархсан; хурдасны хуримтлал нь өмнө нь гадаргын ус байгааг харуулсан байна.

2.5 Гидрогеологийн нөхцөл

Гүний ус нь Өмнийн Говийн бүс нутагт хамгийн гол усны эх үүсвэр юм. Энэхүү гүний усны дийлэнх нь чулуужсан ба ус нь маш бага эсвэл бараг нөхөгддөггүй. Цорын ганц сэргэлт нь хязгаарлагдмал хур тунадас бөгөөд энэ нь ердөө 1 мм/жил байна. Уст давхаргад нэг хэвийн дөрөвдөгчийн алювийн элс, бөөн хайрган хурдастай байна. Эдгээр уст давхаргууд голдуу гүехэн бөгөөд (50 м-с бага) ундны ус ба мал услах зориулалтуудаар ашиглагддаг болно. Багаас дунд хэмжээний үр ашигтай мөхлөгт уст давхаргад Дээд Цэрдийн конгломерат, шаварлаг чулуу, элсэн чулуу ба алеврит байна. Гүний усыг голдуу худагнаас, 100 метрийн г.нээс авдаг. Худгийн ундарга нь 0.5 ба 2.0 л/сек-ийн хооронд байна. Уусаагүй хатуу бодисын концентраци нь голдуу 1 г/л-ээс их байна. Пермийн элсэн чулуу, алеврит ба налуу давхарга бүхий хөндлөн конгломератын ундарга нь 0.1 л/сек-ээс 1.0 л/сек-ийн хооронд хэлбэлзэж байна. Уусаагүй хатуу бодисын концентраци нь голдуу 1 г/л-ээс их байна.

2.6 Хөрсөн бүрхэвч

Дорноговь аймгийн Замын Үүд сумын нутаг дахь “МЦЦТ” ХХК-ийн Хар овоо нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн ашигт малтмалын талбайн хөрс нь Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар авч үзвэл Говийн их мужийн өндрийн бүсшилийн Өмнөгловийн мужийн, Заримдаг цөлийн бор хөрсний Алтанширээгийн 10-р тойрогт хамрагддаг. Судалгааны бүс нутагт Цөлөрхөг хээрийн тэгш талархаг газартай байх ба эдгээр

нутгуудад манай орны говь цөлийн болон хөрсний төлөөллүүд тархдаг онцлогтой. Судалгааны бүс нутгийн хойт хэсгийн нутгийг хамарсан говийн бүсэд цөлөрхөг хээр (говийн)-ийн сайр чулуурхаг бор хөрс, элсэнцэр бор, мараалаг бор хөрсний төрлүүд, төрлүүд дангаар болон бүрдэл байдлаар тархсан байна.

Цөлөрхөг хээрийн мараалаг Бор хөрс. Хотос хонхорууд болон талархаг газруудаар элсэрхэг бор хөрстэй бүрдэл байдлаар, мөн сайруудын хоорондох талархаг гадаргаар тогтворжсон байна. Цөлөрхөг хээрийн Цайварбор хөрс. Энэ хөрс цөлөрхөг хээрийн бор хөрснөөс урагш талархаг газраар голлон тархана. Хөрс үүсгэгч чулуулаг нь делюви-пролювийн сайргархаг элсэнцэр хурдас байх ба гадаргын 70-80% нь янз бүрийн хэмжээтэй сайр чулуугаар бүрхэгдсэн байна.

2.7 Ургамлан нөмрөг

Төслийн талбай нь Монгол орны физик газар зүйн мужлалаар үндсэндээ Төв Азийн өндөрлөгийн Говийн их мужид хамаарна Харин Монгол орны ургамал-газарзүйн мужлалын хувьд (Грубов, 1982) Өмнөд говийн цөлийн (12) тойрогт багтаасан байгалийн үндсэн бүс болох говь цөлийн нутгийн бүрдэл бүхий байгалийн өвөрмөц экосистем юм. Өндөршлийн хувьд 800-1500 м-д хэлбэлзэнэ өмнөд говийн өргөн хөндий, ай сав байрлана. Замын Үүд сумын нутаг бэсрэг уулс гүвээрхэг тал бүхий хээртэй. Жижиг толгод, гүвээ, ухаануудын хоорондох хөндийд хужир мараатай, сийрэг бударганат нам хотос үргэлжилдэг. Үнэгтийн, Хүйсийн, Гялгар зэрэг томоохон говиудтай. Бэсрэг уулсын уулын хүрэн, заримдаа хар хүрэн хөрсөнд дэлгэрсэн хялгана-хазаар өвст, хялгана алаг өвст, сайрын хялгана-хазаар өвст, хазаар өвс-сайрын хялганат, сайрын хялгана-шавагт сайрын хялгана-баглуурт, агь-шаваг-үетэнт, баглуур-сайрын хялгана, хялгана жижиг дэгнүүлт үетэнт, тэгшивтэр хөндийн цайвар хүрэн, бор хөрсөнд ургасан сайрын хялганат, сайрын хялгана-хазаар өвст, сайрын хялгана боролзот, сайрын хялганат-шавагт, сайрын хялганат-баглуурт, сайрын хялганат-бударганат, хазаар өвс-сайрын хялганат, хазаар өвс-таана-жижиг-алаг өвс цөлөрхөг хээрийн бэлчээртэй

2.8 Амьтны аймаг

Төслийн талбайн Монгол орны амьтны аймгийн газарзүйн мужлалаар Төв халхын муж, Хойд говийн тойрогт хамаарна. Бүс нутгаар уулын сул хөгжилт, цайвар хүрэн хөрсөнд дэлгэрсэн хялгана-хазаар өвс-алаг өвст, монгол өвс-баглуурт, агь-элдэв өвст, бүйлс болон бусад сөөг, сөөгөнгөрт бэлчээрт идээшин нутагладаг шивэр алагдаага, хул чичүүл, цагаан зээр, хадны тагтаа, адууч чогчоохой, цоохор хонин гүрвэл, могой гүрвэл зонхилсон өвсөн тэжээлтнийг дагасан саарал чоно, шар үнэг, хярс үнэг ургамлын иж бүрдлийг агуулсан дундаж өндөр, бэсрэг уулс, ухаа толгодот хээрийн говь цөлийн экосистем зонхилно. Төслийн талбайн ойр орчимд нийт 5 багт хамаарах 13 зүйл амьтан тэмдэглэгджээ.

3 ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Төслийн үйл ажиллагааны улмаас хүрээлэн буй орчинд учрах болзошгүй нөлөөллийг тогтоохдоо байгаль орчны суурь нөхцөл, урьд өмнө хийгдсэн байгаль, нийгэм, эдийн засгийн холбогдолтой судалгааны материалууд, судалгаа хийсэн мэргэжлийн экспертүүдийн дүгнэлтүүдийг үндэслэн тодорхойлов. Төслийн үйл ажиллагаанаас сөрөг нөлөөлөлд өртөгдөх байгалийн үндсэн тусгагдахуун нь газрын гадарга, агаар, хөрс, ургамал, газрын гүний ус, амьтан юм.

“МЦЦТ”ХХК-ийн Хар овоо нэртэй барилгын чулууны орд төслийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллийг тогтоох зорилгоор шинжээчдийн хэсэг газар дээр нь очиж, төслийн хэрэгжилтийн байдал болон орчны байдалтай танилцаж холбогдох судалгааг хийсэн болно.

Төслийн болзошгүй нөлөөллийг тогтоохдоо **магадлан жагсаах** аргыг ашиглаж, үр дүнг дараах хүснэгтэд үзүүлэв. Энэ арга нь төсөл хэрэгжих үед тухайн нөлөөлөл байгаа эсэх дээр тулгуурладаг ба хэрэв тухайн нөлөөлөл байвал "х"-ээр тэмдэглэдэг. Ингэхдээ тухайн нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим зэргийг тодруулах, мөн уг нөлөөлөл байгаль орчин, экологийн тэнцвэрт байдал, орон нутгийн нийгэм-эдийн засагт хэрхэн нөлөөлөх (шууд, шууд бус, эргэж нөлөөлөх, буцалтгүй нөлөөлөх, давхардах эсэх) байдлыг үзүүлдэг.

Хүснэгт 3-1. Болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим ба эх үүсвэр

Байгаль орчны үзүүлэлтүүд	Хэлбэр			Хугацаа		Эргэлт		Эрчим		
	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
1.Байгалийн экосистемийн өөрчлөлт										
Газрын доорх урсацын өөрчлөлт										
Гадаргын усны урсацын өөрчлөлт										
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	x			x			x	x		
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	x				x		x	x		
Геологийн тогтоцын өөрчлөлт	x				x		x	x		
Зэрлэг амьтдын орон зай			x	x		x				x
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт		x		x		x				x
2.Байгаль орчны чанарын өөрчлөлт										
Газрын доорхи усны чанарын өөрчлөлт		x				x			x	
Гадаргын усны чанарын өөрчлөлт		x		x		x				x
Агаарын бохирдол	x			x			x		x	
Хөрсний бохирдол		x			x	x				x
Хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх		x		x		x				x
Дуу чимээ, шуугианы нөлөө	x			x			x			x
3.Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палентологийн олдвор										
Байгалийн үзэсгэлэнт төрх өөрчлөгдөх	x				x		x	x		
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх	x				x		x	x		
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх										
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх										
Археологи, палентологийн олдворт нөлөөлөх										
4.Эдийн засаг, нийгмийн асуудал										
Хувийн өмчийн болон татварын орлого өөрчлөгдөх	+				+	+			+	
Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	+				+	+			+	

Байгаль орчны үзүүлэлтүүд	Хэлбэр			Хугацаа		Эргэлт		Эрчим		
	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
Бүтээн байгуулалтад дэмжлэг болох	+				+		+		+	
Ажлын байр нэмэгдэх	+				+	+			+	
Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх		+		+			+			+
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх		+		+		+				+
5.Бусад нөлөөлөл										
Уурхайн осол, аваар		х					х		х	
Ахуйн болон үйлдвэрийн бохир ус, нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд нэвчиж, хөрс ба грунтын усыг бохирдуулах.		х		х			х			х
Ахуйн хаягдал, хогийн цэгийн ариутгал муугаас эвгүй үнэр гаргах, шавьж үржих		х		х		х				х
Хүчтэй салхи, үерийн аюул		х		х		х			х	
Дүн	11	11	1	12	9	12	11	5	10	8

Тайлбар: х-болзошгүй сөрөг нөлөөлөл /бөглөгдөөгүй нь тухайн төсөлд хамаарахгүй/

+болзошгүй эерэг нөлөөлөл

Дээрх хүснэгтээс үзэхэд уурхайн үйл ажиллагааны явцад байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл 7, бусад сөрөг нөлөөлөл 6 буюу нийт 13 сөрөг нөлөөлөл, Харин нийгэм эдийн засагт үзүүлэх эерэг нөлөөлөл 6 болж байна. Үүнээс:

Шууд нөлөөлөл

Байгаль орчин, экологид үзүүлэх болзошгүй нөлөөллийн 7 нь шууд нөлөөлөлд хамаарахаар байна. Эдгээрт уурхайн тээвэрлэлтээс шалтгаалж хөрсний элэгдэл эвдрэл, ургамлын бүтэц өөрчлөгдөх, ахуйн бохир ус, хог хаягдлын цэгийн ариутгалыг муу хийснээс орчин бохирдох, хөрсний бохирдол үүсэх нөхцлийг бүрдүүлж байна.

Мөн уурхайн үйл ажиллагаа нь сумын дэд бүтцийн хөгжил, хүн ам, орлого нэмэгдэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр бий болоход нэмэр болох сайн талтай юм.

Шууд бус нөлөөлөл

Олборлолтын явцад амьтдаас шавьжны төрөл зүйл дайжих явдал гарах, мөн тээвэрлэлт явуулсанаар агаарт тоосжилт үүсэх, анхаарал болгоомжгүйгээс гал гарах зэрэг нөлөөлөл байж болно.

Богино хугацааны нөлөөлөл

Цаг агаарын хуурайшилтын үед машин механизмын үйл ажиллагааны дүнд тоос агаарт гарах, хүнд механизмын хөдөлгүүрийн дотоод шаталт зэргээр агаарыг богино хугацаанд түр бохирдуулж, ажиллагсадын эрүүл мэндэд муугаар нөлөөлөх, ойр орчмын хөрс, ургамал, талбай тоосонд дарагдаж өөрийн унаган төрхөө алдах, ахуйн хаягдал, хогийн цэгийн ариутгал муугаас эвгүй үнэр гарах, ялаа шавьж үржихэд хүрч болох нь мөн богино хугацааны нөлөөлөлд хамаарна. Иймд салхи ихтэй үед тээвэрлэлтийн ажил хийхгүй байх, тоос шороог багасгах шаардлагатай тохиолдолд усалгаа хийх зэрэг нэмэлт арга хэмжээг авч байх нь зүйтэй. Хог хаягдлын цэгийг тогтсон хугацаанд ариутгаж байх хэрэгтэй.

Урт хугацааны нөлөөлөл

Дээрх хүснэгтээс үзэхэд олборлолтын явцад байгаль орчин, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөллийн 9 нь удаан хугацаагаар нөлөөлөл үзүүлэхээр байна. Үүнд: ургамлын бүтцийн өөрчлөлт, хөрсний элэгдэл, эвдрэл, геологийн тогтцын өөрчлөлт, хөрсний бохирдол зэрэг сөрөг нөлөөллөөс гадна дэд бүтцийн хөгжил, хүн амын болон нутгийн орлого нэмэгдэх зэрэгт буцалтгүй эерэгээр нөлөөлөхөөр харагдаж байна.

Буцаж нөлөөлөх нөлөөлөл

Энэхүү нөлөөлөлд ахуйн хог хаягдлыг ариутгал хийгээгүйгээс хүн амын эрүүл мэндэд эргэж муугаар нөлөөлөх, үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлнө.

Нөлөөллийн эрчим

Болзошгүй нөлөөллийн ихэнх нь сулавтар (8), дунд (7), их (5) зэрэгт хамаарч байна. Харин хөрсний элэгдэл бохирдолд нилээд хүчтэй нөлөөлөхөөр байна. Иймээс хөрсийг хамгаалах асуудал чухал болохыг харуулж байна.

4 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь 2024 оны хугацаанд хэрэгжих бөгөөд уурхайн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг тодорхойлж, түүнд шаардагдах хөрөнгө зардлыг төлөвлөх үндэслэл болно. “МЦЦТ” ХХК-ийн захиргаа нь Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг тухайн жилийн үйл ажиллагааныхаа зардалд тусган төлөвлөж, зарцуулалтанд хяналт тавих үүрэгтэй.

4.1 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нэгдсэн төсөв

2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд зарцуулагдах төсвийн нэгдсэн дүнг доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

№	Төлөвлөгөө	Төсөв
1.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, 2024 онд	3,600,000
2.	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд	1,866,600
3	Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	800,000
4	Хог хаягдлаас үүсэх сөрөг нөлөөлөл	375,000
5.	Байгаль орчны Удирдлага зохион байгуулалт	400,000
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1,800,000
7	Дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	1,500,000
2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт төсөв:		10,341,600

5 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 5-1.Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, 2024 онд

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
Газрын гадарга, хэвлийд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний								
Барилгын чулуу олборлохоор авсан 26 га талбайн газрын гадарга нөлөөлөлд өртөх	Олборлолт хийх үед хөрсийг эвдрэлээс хамгаалж эвдрэлд өртсөн талбайг засч, байгалийн аясаар нөхөн сэргээх, ургамал ургах нөхцлийг бүрдүүлэх. Олборлолтын үед шаардлагагүйгээр нэмж эвдрэл үүсгэхгүй байх.	26 г талбайн 2 га газарт хөрс хуулалт хийх	төг/ км	-	26	Нөхөн сэргээлтийн хэсэгт тусгагдсан.	2024 онд Үйл ажиллгааны үед	Ургамал хамгааллын тухай хууль. 2-р бүлэг. Ургамал хамгаалах, нөхөн сэргээх. 7.2, 7.5, 7.6-р зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль. 31 дүгээр зүйл.
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашиглалтаас үүдэн газрын хэвлийд мөн хэмжээний хоосон орон зай бий болох	ТТАМ-ын ордыг ашиглах явцад эвдэрсэн газрыг аюул осолгүй болгож, зарим хэсгийн цаашид ашиглаж болохуйцаар засаж тохижуулан анх зөвшөөрөл олгосон нутгийн захиргааны байгууллагад хүлээлгэн өгөх	Хар-Овоо ил уурхай. ТЭЗҮ-д тооцсон	төг/га	-	26	Нөхөн сэргээлтийн хэсэгт тусгагдсан.	2024онд барилгын ажлын дараа	MNS 5917:2008 Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага
Агаарын чанарт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, тоосжилтыг багасгах арга хэмжээ								
Олборлолтын үед жилд 13.8 тн тоосжилт үүсч агаарын чанарт тархана	Олборлолтын дараа ашиглахаа больсон зам, талбайг хааж, нөхөн сэргээх	Төслийн талбайд	Төг/км				2024 онд	Агаарын тухай хууль (Шинэчилсэн найруулга, 2012)
	Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс үүсэх тоосжилтыг бууруулахын тулд түр замуудыг тогтмол услах /1м ³ газарт 2-4л гэсэн нормын дагуу/	Төслийн талбайд	удаа	50,000	2 га	1,000,000	2024 онд	MNS 4585 :2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
	Барилгын материал тээвэрлэж буй автомашинуудын ачааг тусгай бүтээлгээр бүтээж тоос босохоос сэргийлэх	Ачаа тээвэрлэлтийн бүх автомашинууд	Төг/ма шин	100,000	5	500,000	2024 онд	

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
Хар-Овоо нэртэй барилгын чулуу олборлох ил уурхайд ашиглагдаж буй хүнд даацын машин механизмууд, автомашинуудаас хорт хий ялгарч агаарын чанарт нөлөөлөлнө	Ашиглагдаж буй машин техникт засвар үйлчилгээг үйлдвэрлэгчээс өгсөн хугацаанд болон эвдэрсэн үед чанартай хийх	Олборлох ажилд ашиглагдаж буй бүх техник хэрэгслүүд		-			2024 онд	MNS 5885 : 2008 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага
	Олборлох талбайд ажиллаж буй машин, тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээг тогтмол хийж, шаардлагагүй үед унтрааж байх	Тусгай зөвшөөрөлт бүхий талбай	-	-	60	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан.	2024 онд	Агаарын тухай хууль (Шинэчилсэн найруулга, 2012) MNS 4585 :2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5885 : 2008 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага
Тээвэрлэлт болон карьерт ажиллах машин механизм, тээврийн хэрэгслээс дуу чимээ, доргио, чичиргээ үүсэх	Ажилд хэрэглэх машин, тоног төхөөрөмжийг сонгохдоо үндэсний болон олон улсын жишигт нийцэх үзүүлэлттэй эсэхийг сайтар судалж шалгах	Ажилд хэрэглэгдэж буй техник хэрэгслүүд	-	-		Үйл ажиллагааны зардалд багтсан.	2024 онд	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хууль MNS 4585 :2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
	Машин механизм тоног төхөөрөмжид тогтмол засвар үйлчилгээ хийх		-		Үйл ажиллагааны зардалд багтсан.	2024 онд		
Нийт зардал						1,500,000		
Гадаргын усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ								
Тос, тосолгооны материалууд асгарч үерийн усаар угаагдан хуурай сайрын хурдсыг бохирдуулах, улмаар ил задгай устай нийлж гадаргын усыг бохирдуулах	Уурхайн ажлын үед ашиглагдах хүнд машин техник, тээврийн хэрэгслүүдийн бүрэн бүтэн байдлыг өдөр бүр шалгах, ШТМ алдагдсан тохиолдолд саармагжуулах багаж хэрэгслээр талбайн БО-ны ажилтнуудыг хангах;	уурхайд	Төгрөг	Хөрсөн бүрхэвчийн бууруулах арга хэмжээнд тусгасан			2024 онд	
	Шатах, тослох материалыг стандартын шаардлага хангасан, зориулалтын сав, агуулахад хадгалах, орчинд асгарч	Бүх хэсгүүд		300,000		300,000	2024 онд	

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
	алдагдахаас сэргийлэх, алдагдах үед авах яаралтай арга хэмжээг урьдчилан тодорхойлж төлөвлөсөн байх;							
	Ил уурхайн олборлох үед ашиглагдах машин техникийн материал болон ахуйн хог хаягдал зэргийг зөвшөөрөгдсөн төвлөрсөн цэгт хаях	Бүх талбайд					2024 онд	
Нийт зардал						300,000		
Газрын доорх усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний								
Нийт 650 м ³ Ахуйн хэрэглээний усыг гүний худгаас авч ашигласнаар тухайн орчинд гүний усны нөөц нөлөөлөх	Холбогдох зөвшөөрлүүд ба ус ашиглах дүгнэлтийг сав газрын захиргаанаас авах, усыг ариг гамтай хэрэглэх бодлого хэрэгжүүлэх		төгрөг			200,000	Жил бүр	
Шатах, тослох материал асгарч хөрсөнд шингэн, улмаар бага гүний уст үеүдийг бохирдуулах	Тос шатахуун, бусад аюултай бодисын асгалтыг хянах, гэнэтийн ослын төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжүүлэх, Шатахууны агуулах, машин угаалгын талбайг ойр хавийн уст цэг, ус зайлуулах байгууламжаас дор хаяж 100 м зайд байрлуулах			Хяналтын зардал 200,000		200,000	2024 онд	
	Төслийн үйл ажиллагаанд оролцох машин, тоног төхөөрөмжүүдийн техникийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах, засвар үйлчилгээг зохих хугацаанд нь чанартай гүйцэтгэх					Үйл ажиллагааны зардал	2024 онд	Автотээврийн хэрэгслийн хэрэглээний үзүүлэлтүүд. Ангилал, Ерөнхий шаардлага (MNS 4470:2005)
Нийт зардал						400,000		
Хөрсөн бүрхэвчид нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний								
Барилгын чулуу олборлох энэ жилийн үйл ажилаанаас 2 га талбайн үржил шимт хөрс	Олборлох ажил эхлэхийн өмнө шимт хөрсийг стандартын дагуу хуулж, овоолго үүсгэн хадгалах.	шимт хөрс хуулах 2 га талбай	төг/ га			(Үйл ажиллагааны зардалд багтсан)	2024 онд Үйл ажиллаганы ажлын үед	MNS 5916:2008 Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт”

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
хуулагдан, эвдрэлд өртөх	Хуулсан шимт хөрсийг карьерийн болон эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтэд ашиглах	Шимт хөрсний овоолго	м ³			(Үйл ажиллагааны зардалд багтсан)	2024 онд Ашиглалтын өмнө	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль /2012 оны 5 сар/
2 га талбайгаас хуулсан шимт хөрсний физик, химийн үзүүлэлтүүд байгалийн болон хүний хүчин зүйлийн нөлөөгөөр өөрчлөгдөх, хөрс бохирдох	Шимт хөрсний овоолгыг стандартын дагуу хадгалж, салхинд хийсэх, усанд автах, хужиртах, чулуу, барилгын болон бусад хог хаягдалд дарагдаж бохирдохоос хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх. Хоёроос дээшгүй жилийн хугацаанд нөхөн сэргээлтэд ашиглах.	2 га талбайн шимт хөрсний овоолго	төг/жил	200,000	2	400,000	2024 онд	MNS 5916:2008 Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт” MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай
Ажиллагсдын түр суурингаас гарах хатуу болон шингэн хаягдал, тээврийн хэрэгслийн ШТМ-иар хөрс бохирдож болзошгүй	Машин техникээс ШТМ алдагдсан тохиолдолд, тархахаас сэргийлж модны үртэс, элс, даавуу эсвэл зориулалтын синтетик шингээгч материал (TSSW50W) ашиглах.	Кемп буюу уурхайн ажилчдын байр	төг/ш	100.000төг	2	200,000	2024 онд Барилгын ажлын үед	MNS 5850-2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Барилгын чулуу тээвэрлэх явцад олон салаа зам үүсэх, замын барилгын материалын карьераас хөрс шороо зөөх үед болон хөл хөдөлгөөний улмаас ажиллагсдын түр суурингийн ойр орчмын хөрс талхлагдах, мөн замын ус зайлуулах хоолой, шуудуугаар урсах усны нөлөөгөөр хөрсний эвдрэл үүсэх	Барилгын чулуу олборлох явцад хөрсний эвдрэлээс сэргийлэхийн тулд замын хөдөлгөөний дотоод журам гаргаж, мөрдүүлэн, хяналт тавьж ажиллах. Замын тэмдэг, тэмдэглэгээг стандартын дагуу байршуулах. Түр суурингийн газрыг байгалийн аясаар нөхөн сэргэх нөхцлийг бүрдүүлэн хог хаягдалыг цэвэрлэх, нүх ухсан тохиолдолд хөрсөөр нь дүүргэх.	10км авто зам, түүний дагууд	төг/жил	250,000	1	250,000	2024 онд	MNS 4596:2007, замын тэмдэг, тэмдэглэл, гэрлэн дохио, хашилт, чиглүүлэх хэрэгслүүдийг хэрэглэх дүрэм
Нийт зардал						850,000		
Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний								

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
Тээврийн 10 км урт замын дагуу болон олборлоход хуулагдах 2 га талбайн хөрс хуулалтаар ургамлан нөмрөг шууд устах	Ажил хийгдэж дууссаны дараа хөрсийг эвдрэлээс хамгаалж замын хажууг засч, байгалийн аясаар нөхөн сэргэх, ургамал ургах нөхцлийг бүрдүүлэх. Барилгын материалын карьерийг нөхөн сэргээж, ургамалжуулах	10 км урт авто зам болон барилгын материалд ашигласан карьер	Төг/га			Нөхөн сэргээлтийн хэсэгт тусгагдсан.	2024 онд	Ургамал хамгааллын тухай хууль. 2-р бүлэг. Ургамал хамгаалах, нөхөн сэргээх. 7.2, 7.5, 7.6-р зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль. 31 дүгээр зүйл.
Түр суурин, тоосжилтын улмаас ургамлан нөмрөг талхлагдах, доройтох	Түр байршиж буй газрын хөрс, усыг шатахуун, тос, битум, химийн бодис, бусад хортой материалаар бохирдуулахгүй байх. Нөлөөлөлд өртсөн газрыг байгалийн аясаар нөхөн сэргэх нөхцлийг бүрдүүлэн хог хаягдалыг цэвэрлэх, нүх ухсан тохиолдолд хөрсөөр нөхөн дүүргэх.	Түр байршлын цэгүүд	га	Цэвэрлэгэ эний зардал		350,000	2024 онд Барилгын ажлын үед	Байгаль орчны хамгаалал: Хөрс, Суурин газрын хөрсөнд тавигдах эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүдийн норм, хэмжээ MNS 3297:1991 Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль, 2012 оны 5 сар,
Нийт зардал						350,000		
Амьтанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний								
Барилгын чулуу олборлох талбайд ашиглагдаж буй карьерийн нүхэнд мал, амьтан унаж гэмтэх	Карьерийг тойруулан шороон овоолго бий болгох, шаардлагатай тохиолдолд хашаа хаалт хийх. Тэмдэг тэмдэглэгээ тавих		Төгрөг	2000		200,000	2024 онд	
Ажилчдын кэмпээс гарсан ахуйн болон хүнсний хаягдлаас мал амьтан, шувууд хордох	Кэмпийн хог хаягдал түр хадгалах цэгийг хашаалж хамгаалах, цугларсан хог хаягдлыг 7 хоног тутам зайлуульж байх					Хог хаягдлын төлөвлөгөөнд тусгасан	2024 онд	
	Мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зэрлэг амьтдын шилжилт хөдөлгөөний нарийвчилсан судалгааг хийлгэх					Гэрээгээр		
Амьтанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний нийт зардал						200,000		
Нийт зардал /төгрөг/:						3,600,000		

6 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“МЦЦТ” ХХК-ийн “Хар-Овоо нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн ойр орчим урд онуудад чулуу олборлолт, ашиглалтын ажлаар эвдрэлд өртсөн талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийж гүйцэтгэсэн юм. Энэ жилийн хувьд зарим хэсгийг тохижуулах ажлын хүрээнд 1.5 га талбайн техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийнэ.

Төслийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн талбайг хөдөө аж ахуйн бэлчээрийн зориулалтаар нөхөн сэргээж орон нутагт хүлээлгэн өгнө. Нөхөн сэргээлтийн ажлын зардлуудыг зардлыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайдын /хуучнаар/ хамтарсан 2010 оны 05 сарын 17-ны өдрийн А-132/112 дугаар тушаалын хавсралт “Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газрыг нөхөн сэргээх ажлын зардлын үнэлгээ тооцох аргачлал”-ын дагуу тооцов.

6.1 Нөхөн сэргээлтийн зардал

Хүснэгт 6-1 Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, 2024 онд

Нөхөн сэргээлтийн төрөл	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг (төг)	Нийт зардал (төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Техникийн нөхөн сэргээлт								
Эвдрэлд өртсөн талбайг нөхөн сэргээх	Эвдэрсэн талбайн нөхөн сэргээлт	2 га	м3	700	1238	866,600	2024 онд	MNS 591: 2008 Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томьёо, тодорхойлолт MNS 5915: 2008 Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын ангилал MNS 5917:2008 Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4920:2000 Эвдэрсэн газрын хажуу хананд тавигдах техникийн шаардлагууд MNS 5916:2008 Байгаль орчин. Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
Техникийн нөхөн сэргээлтийн нийт зардал						866,600		
Биологийн нөхөн сэргээлт								
Биологийн нөхөн сэргээлт хийх	Мод тарих суманд	200ш		200	5000	1,000,000	2024 онд	MNS 5918:2008 Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Биологийн ерөнхий шаардлага
Биологийн нөхөн сэргээлтийн нийт зардал						1,000,000		
2024 онд гүйцэтгэх нөхөн сэргээлтийн зардал, төг						1,866,600		

7 ОСОЛ, ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 7-1. Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Байгалийн аюул, гамшигт нөхцөл байдал						
Үерийн эрсдэл	<ul style="list-style-type: none"> Ил уурхай ба ажилчдын түр кэмп, шороон материалын овоолгыг үерт өртөхөөргүй газарт сонгож байршуулах, Гамшгаас хамгаалах Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж холбогдох байгууллагаар батлуулж, хэрэгжүүлэх 	ажилчдын түр кэмп, материалын агуулах, барилгын материал	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	2024нд	Усны тухай хууль, Хот тосгоны төлөвлөлт, барилгажилтын норм ба дүрэм БНБД 30.01.03	
Газар хөдлөлтийн аюул, эрсдэл	Онцгой байдлын үед гамшгаас хамгаалах арга хэмжээ авах талаарх сургалтад барилгын ажилчид, инженерүүдийг хамруулах	Бүх ажилчид, инженерүүд	Дотоод зардал		Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль
	Газар хөдлөлтийн үед цугларах цэг тогтоож, самбар байршуулах		50,000	50,000		
Хүчтэй цас, шороон шуурга	<ul style="list-style-type: none"> Хүчтэй цас, шороон шуургатай үед хээр ажиллаж байгаа ажиллагсдыг хамгаалах, шуурхай холбоо харилцаа холбооны хэрэгслээр хангах. Цаг агаарын аюултай үзэгдлийн үед эсвэл үзэгдэх орчин хязгаарлагдсан үед ажлыг түр зогсоох 	Ажлын бүх талбарт	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан		Гамшгийн тухай хууль	
Гал түймрийн аюул эрсдэл	<ul style="list-style-type: none"> Ажилчдын түр кэмпэд галын пункт байгуулж гал унтраах багаж төхөөрөмжөөр хангах. 		200,000	200,000	Ажил эхлэхээс өмнө	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, Галын аюулгүй байдлын тухай хууль
	<ul style="list-style-type: none"> Уурхайн ажилчдад тогтмол зааварчилгааа өгч ажиллах. Галын болзошгүй аюул, ослын үед авах арга хэмжээний бэлтгэл, зохион байгуулалтын ажлыг “Галын аюулгүй байдлын тухай хууль”-ийн шаардлагад нийцүүлж хийх. Гал гарсан тохиолдолд газар авхуулахгүй унтраах анхан шатны арга хэмжээ авах, Онцгой байдлын албанд цаг алдалгүй мэдээлэх Объект байгууламждаа шатдаг бодис материалыг ашиглахаас аль болох зайлсхийж шатдаггүй болон, тэсвэрлэн шатдаг бодис материалыг орлуулан хэрэглэх Гал түймрийн аюултай тоног төхөөрөмжийг тавигдаж буй шаардлагын түвшинд стандартын дагуу тусгаарласан өрөө, ил талбайд байрлуулах Цахилгаан тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын дүрэм, стандартын шаардлага хангасан эсэхэд хяналт тавих 		Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	2024 онд		

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
	<ul style="list-style-type: none"> Барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжөө аянга цахилгаанаас хамгаалж буй байдалд хяналт тавих 					
2. Төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалах осол, эрсдэл						
2.1. Бэлтгэл ажил						
Тоног төхөөрөмж зөөх. Тоног төхөөрөмж эвдрэх	Зориултын машин механизмаар тээвэрлэлт хийх. Эд ангийн бүрэн бүтэн байдлыг шалгах.	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүдэд	-		Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968 : 2000
Гинжит экскаватор газар ухах, ковшоор шороо зөөх явцад осол гаргах	Машин мехнизмын бүрэн бүтэн байдлыг шалгах, машин мехнизмын ард улаан гэрэл, самбар тавих, машин мехнизмыг ашиглах явцад дохиочныг талбайд ажиллуулан бусад ажилчин орохыг хориглох	Бүх ажлын талбарт	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан			Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
2.3. Барилгын чулуу олборлох ажил						
Тоосжилт дуу чимээ үүсч хүний эрүүл мэнд, тав тухтай байдал алдагдах	Дуу чимээ ихтэй ажлыг зөвхөн өдрийн цагаар гүйцэтгэх, тоос дарах усалгааг байнга хийх, хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл өмсөж хэвшүүлэх	ажил явагдаж буй талбайд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тусгагдсан	ажил эхлэхээс өмнө	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага	
Барилгын чулуу тээвэрлэлтээс үүсэх авто осол	Тээвэрлэлтийн маршрутыг тогтоож, мэргэшсэн жолоочоор хөдөлгөөн оролцуулах.					
Ил уурхайн олборлолт гүнээс үүсэх осол аваар	Уурхайн ажил явагдаж байгаа газарт хөдөлмөр хамгааллын мэргэжилтэн байлгуулж. Ажил явагдаж байгаа газрын оршин суугчид анхааруулах.	400,000	ажлын туршид			
Газар ухах ажлын үед хөрсөнд нурулт үүсч осол гарах	Ажил эхлэхийн өмнө, ажлын явцад хэвгий хэсэг, хөрсний бүтцийг шалгах, ачааны машины даацыг тохируулах, нурах эрсдэлтэй газарт ажилчид нэвтрэхийг хориглох, хөрсийг тохирсон хэмжээнд ухах	талбайд	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	ажлын туршид		

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Гагнуурын оч үсэрч хүн гэмтэх	Зориулалтын хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл өмсөх, гагнуур хийгдэж буй цэгийг хашиж хамгаалах	Засварын газар болон кемпийн талбайд	150,000			
2.4. Машин тэрэг засварын ажил						
Дээрээс юм унаж хүн гэмтээх, экскавторын чанах өргөх буулгах	ХААБ-ын стандарт журмыг мөрдөх, хамгаалах хэрэгсэл өмсөх, барилга баригдаж буй талбайг тойруулан хамгаалалтын хашлага татаж, анхааруулах тэмдэглэгээ байршуулах	Ажлын талбайд болон засварын газар	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	ажлын үед, өдөр тутам	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага	
Ачаа өргөх үед тросс тасрах	Ачаа өргөх троссын бүрэн бүтэн байдлыг шалгах, ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх, тросс өргөх чиглэлд хүн явуулахгүй байх					
Зүсэх, бутлах ажлын үед осол гарах	ХААБ-ын стандарт журмыг мөрдөх, хамгаалах хэрэгсэл өмсөх,					
Нийт дүн:				800,000		

8 ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“МЦЦТ” ХХК-ийн “Хар Овоо”-н барилгын чулууны ил уурхайн олборлолтын нөөц дуусаагүй учир дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний талаар зохих дүрэм журмын дагуу судлан ажиллах болно. **2024 оны хувьд дүйцүүлэн хамгаалах газрын сонгож тухайн газрын өнөөгийн байгаль орчны төлөв байдлын судалгаа хийнэ.** Тухайн МЦЦТ ХХК-ийн БОННУ тайланд дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг тооцохдоо Үүрийн тал гэх газарт хийхээр тооцолсон боловч тухайн төсөл хэрэгжих талбайгаас хэд дахин том хэмжээтэй тооцолсон байна. Иймд тус МЦЦТ ХХК-ийн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй газрын хэмжээтэй адилхан газрыг судлах зайлшгүй шаардлагатай болсон.

8.1.1 Дүйцүүлэн хамгаалах газрын байршил

Дүйцүүлэн хамгаалах газрыг тогтоохдоо нөлөөлөлд өртсөн газартай ойр байх,

экологийн хувьд дүйцэхүйц байх зарчмыг баримтална. Тухайлбал:

- Нөлөөлөлд өртсөн биологийн олон янз байдалтай экологийн хувьд дүйцэхүйц байх
- Газарзүйн байршлын хувьд оролцогч талуудын эрх ашгийг хангахуйц байх газрыг сонгох нь зүйтэй. Хэрэв өмнө дурдсан экологийн хувьд дүйцэхүйц байх зарчмыг хангаж болох бол дүйцүүлэн хамгаалах газрыг нөлөөлөлд өртсөн газартай аль болох ойр байхаар тогтооно. Өөрөөр хэлбэл, нэг аймаг, сумын хилийн дотор үзүүлсэн нөлөөллийг хэрэв экологийн хувьд боломжтой бол тухайн аймаг, сумын хилийн дотор байхаар сонгох нь зүйтэй. Мөн төрийн захиргааны төв байгууллагаас өгсөн чиглэлийг баримтална.

“МЦЦТ” ХХК “Хар Овоо түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ордыг ашиглах” төслийн “Дүйцүүлэн хамгаалах талбайн Дорноговь аймгийн Эрдэнэ, Хөвсгөл суманд орших Үүрийн тал гэх газарт хийхээр төлөвлөсөн бөгөөд тухайн газарт Байгаль орчны судалгаа хийгдэх болно. Ман Аймаг, сумын ЗДТГ, тэдгээрийн асуудал хариуцсан байгууллага, орон нутгийн оролцогч талуудтай зөвшөөлцөний үүдэн нөхөн сэргээлт хийх боломжтой

8.2 Дүйцүүлэн хамгаалах газрын байршил

Дүйцүүлэн хамгаалах газрыг тогтоохдоо нөлөөлөлд өртсөн газартай ойр байх, экологийн хувьд дүйцэхүйц байх зарчмыг баримтална¹. Тухайлбал: Нөлөөлөлд өртсөн биологийн олон янз байдалтай экологийн хувьд дүйцэхүйц байх, Газарзүйн байршлын хувьд оролцогч талуудын эрх ашгийг хангахуйц байх газрыг сонгох нь зүйтэй. Хэрэв өмнө дурдсан экологийн хувьд дүйцэхүйц байх зарчмыг хангаж болох бол дүйцүүлэн

¹ Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдрийн А-11 дүгээр тушаалын 2 дугаар хавсралт, Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх аргачлал

хамгаалах газрыг нөлөөлөлд өртсөн газартай аль болох ойр байхаар тогтооно. Өөрөөр хэлбэл, нэг аймаг, сумын хилийн дотор үзүүлсэн нөлөөллийг хэрэв экологийн хувьд боломжтой бол тухайн аймаг, сумын хилийн дотор байхаар сонгох нь зүйтэй. Мөн төрийн захиргааны төв байгууллагаас өгсөн чиглэлийг баримтална. Аймаг, сумын ЗДТГ, тэдгээрийн асуудал хариуцсан байгууллага, орон нутгийн оролцогч талууд, төсөл хэрэгжүүлэгч зэрэг талуудтай зөвшилцөнө.

8.2.1 Дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай газрын хэмжээ

“МЦЦТ” ХХК-ийн хувьд 2024 онд **Аймаг, сумын ЗДТГ, тэдгээрийн асуудал хариуцсан байгууллага, орон нутгийн оролцогч талууд, төсөл хэрэгжүүлэгч зэрэг талуудтай зөвшилцөсөны дараа дүйцүүлэн хамгаалахаар сонгогдсон газарт газар төлөвлөлт, бэлчээрийн төлөв байдлын үнэлгээ, биотехникийн арга хэмжээний судалгаа зэрэг ажлууд нэмэлтээр хийгдэхээр байгаа.** Энэ жил дүйцүүлэн хамгаалах талбайн хэмжээнд Байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ хийнэ.

Хүснэгт 8-1. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал /төгрөг/	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	Хяналт тавих байгууллага
1.	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах талбайн байгаль орчны төлөв байдлын судалгаа хийнэ. Уурхайн карьер овоолгын талбайн хэмжээтэй ижил хэмжээтэй байна.	2024 онд	1,500,000	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай	“МЦЦТ” ХХК болон гэрээт байгууллага
Дүн			1,500.00		

8.2.2 Биологийн олон янз байдлын суурь нөхцөл байдлын үнэлгээ

Дүйцүүлэн хамгаалахаар сонгож авсан биологийн олон янз байдлын суурь нөхцөл байдлыг үнэлэхийн тулд БОЯБ-ын амьдрах чадварын үнэлгээний аргыг ашиглан оролцооны аргаар гүйцэтгэлээ. Уг үнэлгээнд биологийн олон янз байдлын амьдрах чадварыг үнэлэхэд ашигладаг тоо хэмжээ, дотоод нөхцөл (бүтэц бүрэлдэхүүн) орчны хүчин зүйл, генэкологийн чухал хүчин зүйлсийг ашиглан тус бүрийг хэмжих шалгуур үзүүлэлтүүдийг тогтоон, муу, дунд, сайн, маш сайн гэсэн 4 төрлийн үнэлгээг ашиглан тодорхойлсон. Амьдрах чадварын үнэлгээг үндэслэн, дүйцүүлэн хамгаалах биологийн олон янз байдлын амьдрах чадварын нийлбэр үнэлгээг тодорхойлж доорх хүснэгтээр харууллаа.

Хүснэгт 8-2. Дүйцүүлэн хамгаалах биологийн олон янз байдлын амьдрах чадварын нийлбэр үнэлгээ

№	Үнэт зүйлс	Хэмжээ	Нөхцөл	Орчны хүчин зүйлс	Нийлбэр үнэлгээ
1	Бэлчээр	Муу	Муу		Муу
4	Зээр, Хар сүүлт	Муу	Муу		Муу
Биологийн олон янз байдлын өнөөгийн төлөв					Муу

Дүйцүүлэн хамгаалах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр сонгож авсан талбай дахь (үнэт зүйлсийн) биологийн олон янз байдлын өнөөгийн төлөв байдал муу гэж үнэлэгдэж байна.

8.2.3 Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ, зорилго, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, төсөв шалгуур үзүүлэлт

Дүйцүүлэн хамгаалах зүйл: Бэлчээр

Дүйцүүлэн хамгаалахаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ – 1:

Урд батлагдсан бэлчээрийн менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх болон, бэлчээрийн даацанд тохирсон мал өсгөж үржүүлэх талаар сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах.

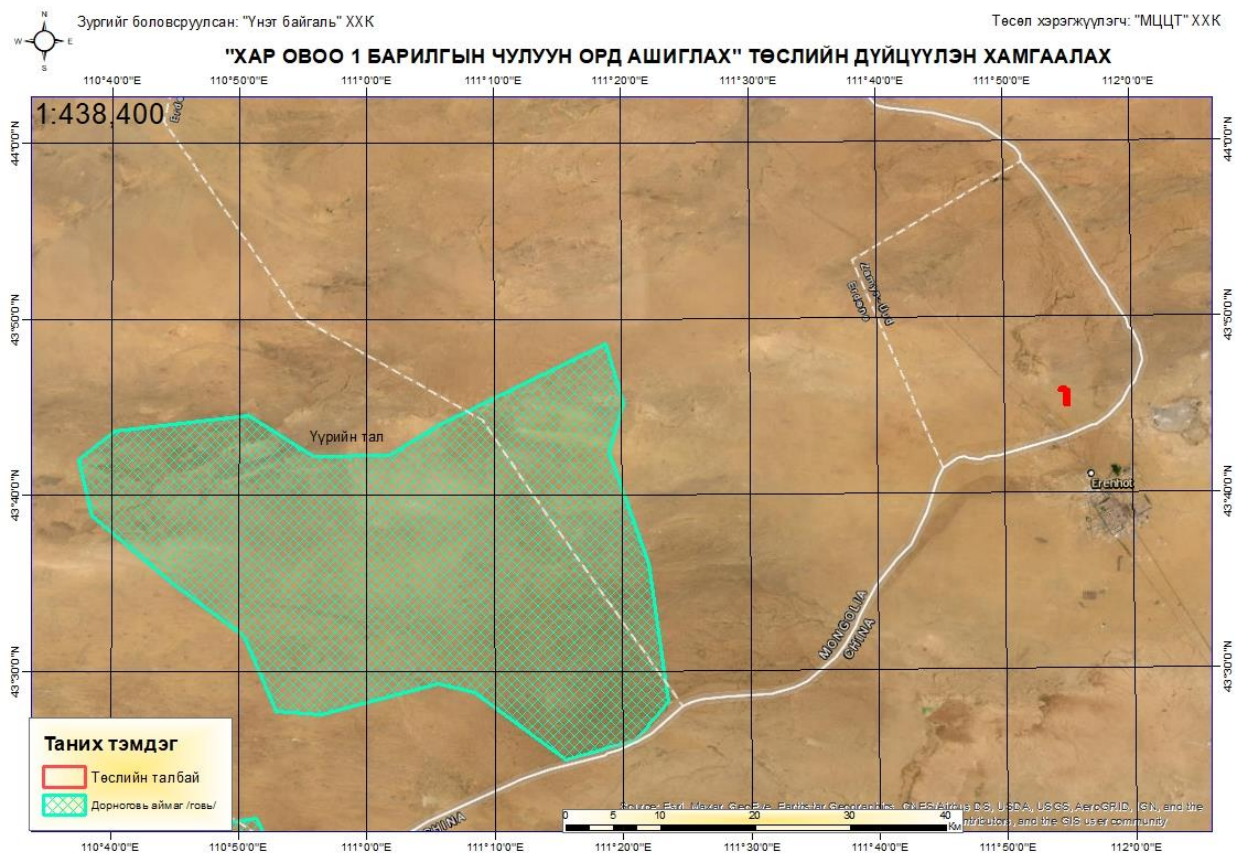
Зорилго: 2021 он гэхэд даацанд тохирсон мал аж ахуй өсгөж үржүүлдэг болсон байх.

Бэлчээрийн усан хангамжийг сайжруулах, шинээр байгуулах ойн зурвасны усалгааг хангах зорилгоор гүний худаг гаргах.

Зорилго: 2024 он гэхэд шаардлага хангахуйц гүний худаг гаргаж ашиглалтанд оруулна.

Ашиглагдахгүй болсон худгийг нөхөн сэргээх

Зорилго: Бэлчээрийг зохистой байдлаар ашиглахад нөлөөлөхийн зэрэгцээ ойн зурвасыг үргэлжлүүлэхэд усны хүртээмжийг сайжруулах.

9 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“МЦЦТ” ХХК-ийн “Хар Овоо”-н барилгын чулууны ил уурхайн олборлолтын үйл ажиллагааны явцад ямарч нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ төлөвлөгдөхгүй болно.

10 ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“МЦЦТ” ХХК-ийн “Хар Овоо”-н барилгын чулууны ил уурхайн талбайн районд түүх соёлын дурсгалт зүйл илрээгүй болно.

11 ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“МЦЦТ” ХХК-ийн “Хар Овоо”-н барилгын чулууны ил уурхайн олборлох явцад ямар нэгэн химийн бодис ашиглагдахгүй болно.

12 ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Кемпийн ахуйн гаралтай хатуу хог хаягдлын эх үүсвэрт ажиллагсдын амрах байр, гал зуух, ажлын байр, угаалгын өрөө гэсэн үндсэн объектуудаас гарах хог хаягдлууд ордог болно.

Судалгаанаас үзэхэд уурхайд ажилладаг 1 хүнээс өдөрт дундажаар 1-1,5 кг хог хаягдал үүсдэг байна. Тэгвэл “Хар-Овоо” ил уурхайн ордын хувьд өдөрт 25 хүн ажиллаж, хоногт үүсэх ахуйн гаралтай хог хаягдлын хэмжээ нь 25-37.5 кг болж байна. Уурхайг зөвхөн дулааны улиралд 140 хоног ажиллуулна гэдгийг тооцвол хатуу хог хаягдлын нийт хэмжээ нь 3.5 тн – 5.25 тн байна. Үүнийг зөвшөөрөгдсөн хогийн цэгт хаях ба уурхайн захиргаа хариуцан ажиллахаар төлөвлөж байна.

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 12-1. Хог хаягдлаас үүсэх сөрөг нөлөөлөл бууруулах арга

Чиглэл	Хог хаягдлын менежментийн арга хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ	1. МЦЦТ ХХК нь Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж ТУН-ээр хянуулж, хэрэгжүүлж ажиллана. 2. Сумын тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж ажиллах	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан			Ажил эхлэхээс өмнө	Хог хаягдлын тухай хууль
Ахуйн хог хаягдлын менежмент	Кэмпэд ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	1 кэмп,	300,000	300,000	Ажил эхлэхээс өмнө	Хог хаягдлын тухай хууль Ариун цэврийн тухай хууль MNS 5344: 2011. Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
	Замын Үүд сумын хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг хог хаяндлын нэгдсэн цэгт тээвэрлэн хүргэх ажлыг гүйцэтгүүлэх	6 тн	12500	75,000	7 хоногт 2 удаа	
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан			ажлын туршид	
	Ажил явагдаж буй газруудад зориулалтын хогийн сав байрлуулах / Ялангуяа Завсарын газар болон кэмп /	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан				
	кэмпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан				
Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан					
Хог хаягдлын менежмент	1. Хог хаягдлыг дахин ашиглах, дахин боловсруулах хэрэгцээ, төрлөөр нь ангилан ялгана. 2. Хог хаягдал тээвэрлэх ажлыг тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагатай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр хийж гүйцэтгүүлнэ. 5. Хог хаягдал тээвэрлэх машиныг Аймаг, нийслэлийн нэгдсэн GPS-ийн хяналтын системд бүртгүүлсэн байх хог хаягдлыг зориулалтын цэгээс бусад газар хаяхгүй байх 6. Хог хаягдал тээвэрлэх тэвштэй буюу өөрөө буулгагч тээврийн хэрэгсэл нь хог хаягдлыг гээгдэхээс хамгаалах зориулалтыг хэрэгсэлтэй, өндөрлөгөө, хашлага, бүтээлэгтэй байх	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан			ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль MNS BS 5906:2015 Хог хаягдлын менежмент, ашиглалтын дүрэм
	Нийт зардал	375.000				

13 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Төслийн үйл ажиллагаанаас орчны агаар, ус, хөрсөнд үзүүлэх нөлөөллийг илрүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний хэрэгжилт, сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар авсан арга хэмжээний дүнг хянаж шалгах, цаашдын үйл ажиллагааг тодотгох зорилгоор хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

ОХШХ-т төсөл хэрэгжих газрын агаарын чанар, усны чанар, хөрсөн бүрхэвч, дуу чимээний нөлөөлөл зэрэг хяналт шинжилгээний үзүүлэлт, хэмжилт хийх, дээж авах байршил, хугацаа, давтамж, холбогдох стандарт болон эдгээр ажлыг гүйцэтгэхэд шаардагдах зардлын төсвийг тооцоолов.

ОХШХ-ыг байгаль орчны мэргэжилтэн, мэргэжлийн байгууллагын тусламжтайгаар хэрэгжүүлж, хяналт тавьж, тухайн бүрд нь тайлагнан ажиллана.

Барилгын ажлын үед авч хэрэгжүүлэх орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт 1,800 мян.төг зарцуулахаар тооцоо гарсан. Ингэхдээ итгэмжлэгдсэн лабораторийн шинжилгээний тарифыг үндэслэл болгов.

Хүснэгт 1.Лабораторийн шинжилгээний тариф

№	Шинжилгээний төрөл	Үнэ, ₮	Хэмжилт хийх хугацаа
1	Агаарын чанарын шинжилгээ (SO ₂ , NO ₂ , CO)	45,000	6,8,9 сард
	Тоосны үзүүлэлт (PM10, PM2.5, TSP)		
2	Хөрсний ерөнхий шинжилгээ (Агрохими, Механик бүрэлдэхүүн)	25000	
	Хөрсний бохирдлын шинжилгээ (1 дээжид 6 элемент: Ni, Cu, Cr, Cd, Pb, Zn)	25000	
	Хөрсний бактерлогийн шинжилгээ	25000	
3	Ундны усны бүрэн шинжилгээ (ерөнхий хими)	72000	
	Усны бохирдлын шинжилгээ	78000	
	Усны бактерлогийн шинжилгээ	49700	

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Хяналт-шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Нэгжийн зардал, мян/төг	Нийт зардал, сая.төг/жил	Тайлбар	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Агаарын чанар						
Тоос-TSP, PM10, PM2.5 Бохирдуулагч хий-SO2, CO, NO2	Уурхайн эдэлбэр газар идэвхтэй 1 цэгт	жилд 3 удаа	100.0	300.0	Хөндлөнгийн хяналт хийх хугацаа давтамж ба Г-БОМТ-д сар бүрээр тусгах	MNS 17.2.3.16-88 MNS 3384-82 MNS 4585-2016 MNS 5885:2008 MNS 3384-1982 MNS 6063 : 2010 MNS 4990 : 2015
Дуу шуугиан						
Орчны агаар дахь дуу шуугиан ба чичирхийллийн түвшин	Уурхайн эдэлбэр газар идэвхтэй 2 цэгт	жилд 3 удаа	50.0	300.0	Хөндлөнгийн хяналт хийх хугацаа давтамж ба Г-БОМТ-д сар бүрээр тусгах	MNS 4585:2016.
Хөрсний чанар						
хөрсний төлөв, элэгдэл эвдрэлийн нөхцөл, ялзмаг %, рН, давсжилт, чийгшилт, физик шинж чанар, органик бодис, нийт азот, карбонат, Са, Mg, P2O5, K2O, хүнд металлын үзүүлэлтүүд	Уурхайн эдэлбэр газар ажилчдын түр кэмп	жилд 3 удаа	100.0	300.0	Хөндлөнгийн хяналт хийх хугацаа давтамж ба Г-БОМТ-д сар бүрээр тусгах	MNS 5850:2019 MNS 3298:1991. MNS 3297:2019.
Ундны усны чанар						
Усны физик химийн шинж чанар, хүнд металлын бохирдлын шинжилгээ: Pb, Cr, Cd, Zn, Ni, Cu	Уурхайн ус ашиглалтын цэг Усны эх үүсвэр	жилд 3 удаа	150.0	450.0	Хөндлөнгийн хяналт хийх хугацаа давтамж ба Г-БОМТ-д сар бүрээр тусгах	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS ISO5667-3-2019 MNS ISO 5667-5-2001
Ургамлан нөмрөг						
Ургамлан нөмрөгийн маршрутын судалгааны бичиглэлд заасан үзүүлэлтүүд	Уурхайн эдэлбэр болон ашиглалтын талбайгаас 50м радиус дотор	Жилд 1 удаа дулааны улиралд	Байгаль орчны мэргэжилтэн	-	Ургамлан нөмрөгийн маршрутын судалгааны бичиглэл, Шинжлэх ухааны хүрээлэнгээс боловсруулсан бичиглэл	-
Эрүүл ахуйн хяналт шинжилгээ						
Хог хаягдлын цэг, ажилчдын 00, амрах байр, ажлын орчин нөхцөлд хяналт хийх	Ажилчдын түр кэмп, барилгын ажлын талбай, хог хаягдал цуглуулах цэг	Жилд 3 удаа	150.0	450.0	Хөндлөнгийн хяналт хийх хугацаа давтамж ба Г-БОМТ-д сар бүрээр тусгах	MNS 4968:2000. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага. MNS 5344:2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЗАРДЛЫН НИЙТ ДҮН:				1,800.0		

14 ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“МЦЦТ” ХХК-ийн удирдлагын зүгээс “Хар Овоо”-н барилгын чулууны ил уурхайг ашиглахдаа удирдлага зохион байгуулалтын дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Уурхайн үйл ажиллагаа бүрийн технологийн заавар, горим, стандарт, аюулгүй ажиллагааны шаардлага, заавар дүрмийг ажиллагсад эзэмшүүлэх сургалтыг тогтмол зохион байгуулах.
- Ажиллагсдын хөдөлмөр хамгааллын аюулгүй ажиллагааг бүрэн хангаж Монгол Улсын “Хөдөлмөрийн тухай” хууль, “Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах үндэсний хөтөлбөр”, “Аж ахуй нэгж байгууллагад хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн ажлыг зохион байгуулах дүрэм”, “Ашигт малтмалын ордыг ил аргаар олборлоход мөрдөх аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм”-ийн заалтуудыг мөрдлөг болгон ажиллах.
- “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хууль, эрх зүйн актууд, тогтоол журам шийдвэр, стандарт шаардлага, зөвлөмжийг судлаж баяжуулан мөрдөх.
- Жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан арга хэмжээнүүдийг цаг тухайд нь авч хэрэгжүүлэх ажлыг доорхи удирдлага зохион байгуулалтын системийн дагуу биелүүлж ажиллах нь чухал гэж үзлээ

Хүснэгт 14-1. Байгаль орчны Удирдлага зохион байгуулалт

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал (мян.төг)	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	Хяналт тавих байгууллага
1	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж, энэ чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоох	2024 он	-		Төсөл хэрэгжүүлэгч, Зөвлөх компани
2	Ордын ашиглалтын талаар орон нутгийн иргэдээс гаргасан санал гомдлыг цаг тухайд нь судлаж шийдвэрлэж байх	2024 он			Төсөл хэрэгжүүлэгч
3	Олборлолтын ажлын үед Байгаль орчны асуудал хариуцсан ажилтан томилон ажиллуулах	2024 он	Цалингийн санг төлөвлөх		Төсөл хэрэгжүүлэгч

“МЦЦТ” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Замын-үүд сумын нутагт орших “Хар овоо” нэртэй барилгын чулууны ил уурхайн” 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал (мян.төг)	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	Хяналт тавих байгууллага
4	Байгаль орчныг хамгаалах болон аюулгүй ажиллагаатай холбогдсон сургалтыг зохион байгуулах, уурхайн танилцуулга мэдээллийн буланг шинэчлэн мэдээллээр хангах	2024 он	300.0	Төлөвлөгөөнд тусгах	Зөвлөх компани
5	Байгаль орчныг хамгаалах асуудлын талаарх жилийн тайлангаа БОАЖЯ-нд тогтоосон хугацаанд нь гаргаж өгч байх	2024 он	-	-	Төсөл хэрэгжүүлэгч
6	Жил бүрийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрөө хянуулан баталгаажуулах	2024 он	-	-	Төсөл хэрэгжүүлэгч
8	Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээ, газар ашиглах гэрээ байгуулах.	2024 он			Төсөл хэрэгжүүлэгч
9.	Тайланг 11-р сарын 01-ий дотор хийсэн ажлаа фото зургаар баримтжуулан тайланд хавсаргах	2024 он	100,0		Төсөл хэрэгжүүлэгч
	Дүн			400.0	

14.1 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах шатанд олон нийтийн оролцоог тэр дундаа төслийн сөрөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй нутгийн иргэд, орон нутгийн байгууллагын оролцоог хууль тогтоомжид заасан хүрээнд аль болох өргөн хангах, тэдэнд ойлгомжтой бөгөөд үнэн зөв, бодит мэдээллийг өгч зөрчигдөж болзошгүй эрхээ хамгаалах санал бодлыг судлан тусгах нь энэ шатны ажлын гол зорилт болно. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарийг доорх хүснэгтэнд үзүүлэв.

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов / он.сар/	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар
Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага буюу БОАЖЯ	Тайлан төлөвлөгөө батлуулах	БОМТ	2024.06	-	БОАЖЯ
Орон нутгийн байцаагч	Хэрэгжилтийг хянуулах	БОМТ	2024.11	-	Орон нутгийн БОГазар
Аймгийн байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч	Хэрэгжилтийг хянуулах	БОМТ	2024.11	-	Аймгийн БОГазар
Орон нутгийн /тухайн төсөл хэрэгжих бүс нутагт байгаа хүмүүс/ тайлагнах	Тайлангийн танилцуулга	БОМТ	2024.11	-	Уурхай
Орон нутгийн засаг захиргаа	Хэрэгжилтийг тайлагнах	БОМТ	2024.11	-	Уурхай
Аймгийн байгаль орчны газар	Хэрэгжилтийг тайлагнах	БОМТ	2024.11	-	Аймгийн БОГазар